לְהָסִיר הַטְּלַאי קֹדֶם הַגְּעָלָה, אוֹ יָשִׂים גֶּחָלִים עַל מְקוֹם הַטְּלַאי (עו) עַד שֶׁיִּשָּׂרֵף גּוּף (לא) הָאִסּוּר, אִם יָשְׁנוֹ, (עז) וְאַחַר כָּךְ מַגְעִיל כָּל הַכְּלִי. וְאִם הוּא שֶׁל עֵץ, אֵין לוֹ תַּקָּנָה אֶלָּא אִם כֵּן יַרְחִיב הַסֶּדֶק כָּל כָּךְ שֶׁיּוּכַל לְהוֹצִיא מִשָּׁם מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ. הַגָּהּ: רשם שֶׁעוֹשִׂים הָאֻמָּנִים בְּתוֹךְ כֵּלִים, מֻתָּר לְהַגְעִילָן (עח) *מֵאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה מֵחָדָשׁ, (לב) (עט) וִינַקְּרֵם הֵיטֵב (איסור והיתר והגהות): יד [א]כִּסּוּי שֶׁל בַּרְזֶל (פ) שֶׁמְּכַסִּים בּוֹ הַקְּדֵרָה, צָרִיךְ הַגְעָלָה, (פא) כֵּיוָן שֶׁמַּזִּיעַ בְּכָל שָׁעָה מֵחֹם הַקְּדֵרָה. (פב) [ב]וְאִם נְתָנוּהוּ בְּפֶסַח עַל הַקְּדֵרָה בְּלֹא הַגְעָלָה, (פג) כָּל הַתַּבְשִׁיל (לג) אָסוּר, (פד) שֶׁזַּעַת הַכִּסּוּי מִתְעָרֵב בַּתַּבְשִׁיל: טו [ג]כִּסּוּי שֶׁל בַּרְזֶל שֶׁמְּשִׂימִים אוֹתוֹ עַל

א טור. ב שם, וְכֵן כָּתַב הַגָּהוֹת מֵימוֹנִי בְּהִלְכוֹת הַגְעָלָה (בסוף הל' חמץ ומצה) מִמִּשְׁנָה סוֹף פֶּרֶק (קַמָּא) [ה'] דְּמַכְשִׁירִין (מ"א). ג טור לְדַעְתּוֹ, וְכֵן דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים.

בְּאֵר הֵיטֵב

בּוֹ, שֶׁמַּשִּׂים שָׁם חֲתִיכָה שֶׁל כֶּסֶף, אָז הָאֻמָּן נוֹתֵן הַכֶּף בָּאֵשׁ תְּחִלָּה, וְעַל כֵּן אֵין חֲשֶׁשׁ בָּזֶה. טַ"ז (ס"ק יח) חֹק יַעֲקֹב (ס"ק מא). וְכֵלִים יְשָׁנִים שֶׁמְּחַפִּין בִּבְדִיל כְּמוֹ כְּלֵי נְחֹשֶׁת, פֶּסֶק הָרְאֵ"ם חֵלֶק א' סִימָן מ"ג דְּאֵין צָרִיךְ הַגְעָלָה, כֵּיוָן שֶׁהַבְּדִיל מַפְסִיק הָוֵי לְהוּ כְּכֵלִים חֲדָשִׁים. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כז) וּלְפִי זֶה אֲפִלּוּ חִפֶּן בִּבְדִיל יָשָׁן, שֶׁהֲרֵי הַבְּדִיל עַצְמוֹ מִתְלַבֵּן, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּ(שְׁיָרֵי) כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) שֶׁהֶאֱרִיךְ לְהָבִיא דֵּעוֹת הַחוֹלְקִים עַל זֶה, וְכָתַב שֶׁכֵּן קְצָת מִגְּדוֹלֵי אֶרֶץ מַחְמִירִין עַל עַצְמָם, וְעַל כָּל פָּנִים נִרְאֶה שֶׁטּוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם לְטָבְלוֹ אַחַר צִפּוּי הַבְּדִיל בְּלֹא בְּרָכָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵעָה סִימָן ק"כ (ס"א). וְהַפְּרִי חָדָשׁ אֹרַח חַיִּים (כאן סי"ג) פָּסַק דְּצָרִיךְ הַגְעָלָה אַחַר צִפּוּי בִּבְדִיל, וְכֵן נוֹהֲגִין בִּירוּשָׁלַיִם, וְעַיֵּן שָׁם: (לא) הָאִסּוּר. וְאָז אַף שֶׁקָּדֵם בְּלִיעַת הָאִסּוּר נִתֶּרֶת, כֵּיוָן שֶׁנִּתְלַבֵּן מְקוֹם הַטְּלַאי. וְהַבַּ"ח (סי"ב) כָּתַב דְּנִרְאֶה לוֹ הֵיכָא שֶׁקָּדֵם בְּלִיעַת אִסּוּר לֹא מְהַנֵּי לִבּוּן מְקוֹם הַטְּלַאי, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) לָכֵן נִרְאֶה לִי דִּבְקָדֵם בְּלִיעָה לִטְלַאי, צָרִיךְ לָשׂוּם כָּל כָּךְ גֶּחָלִים עַד שֶׁיִּהְיוּ נִיצוֹצוֹת נִתָּזִים מִמֶּנּוּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם קָדֵם טְלַאי לַבְּלִיעָה דֵּי בְּלִבּוּן קַל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף ד' בַּהַגָּ"ה. וְהַחֹק יַעֲקֹב (ס"ק מב) חוֹלֵק עַל הַבַּ"ח וּמָגֵן אַבְרָהָם וְהָעֳלָה כְּמַשְׁמָעוּת הַמְחַבֵּר, עַיֵּן שָׁם. וְאִם נִתְלַבֵּן כָּךְ אוֹ הֵסִיר הַטְּלַאי פַּעַם אַחַת עַד אַחַר שֶׁהִגְעִיל, שׁוּב מֻתָּר לְהַגְעִיל כָּךְ עִם הַטְּלַאי בְּכָל פַּעַם, כֵּיוָן שֶׁשּׁוּב לֹא מִקְּרֵי קָדֵם בְּלִיעַת אִסּוּר לַטְּלַאי. וְכָל זֶה שֶׁהַטְּלַאי מְדֻבָּק יָפֶה בְּעִנְיָן שֶׁאֵין סֶדֶק בֵּין גּוּף הַכְּלִי לַטְּלַאי, דְּאִם לֹא כֵן אַף בְּקָדֵם הַטְּלַאי צָרִיךְ לִבּוּן אוֹ לְהָסִיר הַטְּלַאי אוֹ לְהַרְחִיב הַסֶּדֶק כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְנַקְּרוֹ. חֹק יַעֲקֹב (שם): (לב) וִינַקְּרֵם. וּמוּטָב לְהַנִּיחַ גֶּחָלִים עַל מְקוֹם הָרֹשֶׁם. מָגֵן אַבְרָהָם: יד (לג) אָסוּר. לְפִי דַּעַת הַמְחַבֵּר סִימָן תמ"ז (ס"י) דְּנוֹתֵן טַעַם לִפְגָם שָׁרִי בְּפֶסַח, צָרִיךְ לוֹמַר

בְּאוּר הֲלָכָה

עַל כָּל פָּנִים רֹב הַפּוֹסְקִים סְבִירָא לְהוּ לְהָקֵל, וּבְדִיעֲבַד בְּוַדַּאי סַגִּי בְּהַגְעָלָה: יג * מֵאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה מֵחָדָשׁ. לֹא יָדַעְתִּי, מִמַּה נַפְשָׁךְ אִם אֶפְשָׁר לְנַקְּרָן, אֲפִלּוּ אִם קָדְמָה בְּלִיעָה לֹא דָּמֵי לִטְלַאי, וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְנַקְּרָן, לְעוֹלָם צָרִיךְ לִבּוּן [מָגֵן הָאֶלֶף] (סק"ט). וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּכַוָּנַת הָרַמָ"א בְּרֹשֶׁם שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי דִּבּוּק עוֹפֶרֶת עַל הַכְּלִי וְלֹא בְּנֶחְקַק בְּגוּפוֹ, דְּבָזֶה בֶּאֱמֶת שָׁרִי בְּכָל גַּוְנֵי אִם אֶפְשָׁר לְנַקְּרָן הֵיטֵב:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁנָּתְנוּ עָלָיו הַטְּלַאי, וְלִבְעַיִן אֵינוֹ מוֹעִיל הַגְעָלָה. (פו) וְיֵשׁ פּוֹסְקִים דְּחוֹשְׁשִׁין בָּזֶה גַּם לִבְלִיעַת הָאִסּוּר שֶׁנִּבְלַע בַּכְּלִי מִקֹּדֶם, וְאֵין יוֹצֵא הַפְּלִיטָה (פז) לְגַמְרֵי דֶּרֶךְ הַטְּלַאי שֶׁהוּא מַפְסִיק, וְחָיְשִׁינַן שֶׁיִּפְלֹט בַּתַּבְשִׁיל בְּפֶסַח: (עו) עַד שֶׁיִּשָּׂרֵף וְכוּ'. לְטַעַם הָרִאשׁוֹן (פח) דְּמִשּׁוּם חָמֵץ בְּעַיִן, דֵּי בְּלִבּוּן קַל שֶׁהַקַּשׁ נִשְׂרָף מִבַּחוּץ, דְּבָזֶה בְּוַדַּאי נִשְׂרָף הֶחָמֵץ שֶׁהוּא בְּעַיִן, וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף ד' לְעִנְיָן שְׁאָר סְדָקִין. וְלַטַּעַם הַשֵּׁנִי, צָרִיךְ לִבּוּן חָמוּר, שֶׁיַּרְבֶּה גֶּחָלִים עַל אוֹתוֹ מְקוֹם הַטְּלַאי עַד שֶׁיִּהְיוּ נִיצוֹצוֹת נִתָּזִין הֵימֶנּוּ, שֶׁאָז בְּוַדַּאי יִשָּׂרֵף אִסּוּר הַבָּלוּעַ בְּתוֹךְ הַכְּלִי. וְנִרְאֶה דִּבְאֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ יֵשׁ לִסְמֹךְ (פט) לְהָקֵל בָּזֶה. וְכָל זֶה בִּטְלַאי שֶׁהוּא כְּעֵין טַס וּמֻדְבָּק לַכְּלִי עַל יְדֵי מַסְמְרִים, כְּמוֹ שֶׁהוּא דֶּרֶךְ לְהִמָּצֵא בְּיוֹרוֹת, אֲבָל בִּטְלַאי שֶׁהוּא נִדְבָּק עַל יְדֵי הָאֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת בִּכְלֵי בְּדִיל שֶׁנִּקְבוּ שֶׁמַּטִּיפִין עֲלֵיהֶם בְּדִיל שֶׁנִּתַּךְ בָּאֵשׁ, הֲרֵי הֵם נִכְשָׁרִים בְּהַגְעָלָה, וְאֵין צָרִיךְ לְהַנִּיחַ גֶּחָלִים עַל הַטְּלַאי אַף אִם קָדְמָה בְּלִיעַת הָאִסּוּר בַּכְּלִי, לְפִי שֶׁעַל יְדֵי חֹם הַבְּדִיל נִשְׂרָף כָּל מַמָּשׁוּת הָאִסּוּר שֶׁתַּחְתָּיו אִם יָשְׁנוֹ שָׁם, וְגַם הַבָּלוּעַ שֶׁמֵּעֵבֶר לַטְּלַאי נִפְלָט עַל יְדֵי הַגְעָלָה, וְאֵין הַטְּלַאי מְעַכֵּב כְּלָל, כֵּיוָן שֶׁנִּדְבָּק עַל יְדֵי חֹם הָאֵשׁ נַעֲשָׂה כִּכְלִי אֶחָד מַמָּשׁ [אַחֲרוֹנִים]: (עז) וְאַחַר כָּךְ מַגְעִיל כָּל הַכְּלִי. וְכֵלִים יְשָׁנִים (ל) שֶׁתַּשְׁמִישָׁן בִּכְלִי רִאשׁוֹן שֶׁחִפָּן בִּבְדִיל, מֵעִקַּר הַדִּין הָיָה אֶפְשָׁר לְהַתִּירָן בְּלֹא הַגְעָלָה, לְפִי שֶׁדֶּרֶךְ הוּא שֶׁמְּחַמְּמִין הַכְּלִי כָּל כָּךְ בְּאֵשׁ מִבַּחוּץ עַד שֶׁהָעֹפֶרֶת יֻתַּךְ מִבִּפְנִים, וְזֶה גּוּפָא בִּמְקוֹם הַגְעָלָה הוּא, כַּמְבֹאָר בְּסָעִיף ד', (לא) אֶלָּא לְפִי שֶׁהָאֻמָּנִים לִפְעָמִים עוֹשִׂין בִּמְהִירוּת זֶה הַצִּפּוּי, וְאֵינוֹ עוֹלֶה בְּכָל הַכְּלִי לְפִי שֶׁלֹּא הִרְתִּיחוּ אוֹתוֹ יָפֶה מִתְּחִלָּה, לָכֵן יֵשׁ לְהַחְמִיר תָּמִיד וּלְהַצְרִיכָם הַגְעָלָה. וּמִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד (לב) אִם נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם בְּלֹא הַגְעָלָה, אֵין לֶאֱסֹר הַתַּבְשִׁיל, וּבִפְרָט כְּשֶׁהַכְּלִי אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ. וְאִם הָאֻמָּן (לג) שֶׁצִּפָּהוּ הוּא עַכּוּ"ם, רָאוּי לְהַטְבִּיל בְּלֹא בְּרָכָה: (עח) מֵאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה מֵחָדָשׁ. עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה מאחר): (עט) וִינַקְּרֵם הֵיטֵב. וּלְפִי שֶׁמָּצוּי שָׁם הַרְבֵּה אוֹתִיּוֹת וְקָשֶׁה לְנַקְּרָן הֵיטֵב, מוּטָב לָשׂוּם שָׁם עַל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם גֶּחָלִים, שֶׁאִם יֵשׁ שָׁם מַשֶּׁהוּ חָמֵץ יִשָּׂרֵף [מָגֵן אַבְרָהָם] יד (פ) שֶׁמְּכַסִּים בּוֹ הַקְּדֵרָה. לְאַפּוּקֵי אוֹתוֹ כִּסּוּי שֶׁאוֹפִין עָלָיו בָּצֵק, צָרִיךְ לִבּוּן [בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כיסוי)]: (פא) כֵּיוָן שֶׁמַּזִּיעַ וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וְאִם כֵּן נִבְלָע בּוֹ הֶחָמֵץ עַל יְדֵי חֹם כְּלִי רִאשׁוֹן, וְעַל כֵּן צָרִיךְ הַגְעָלָה גַּם כֵּן (לד) בִּכְלִי רִאשׁוֹן וְלֹא מְהַנֵּי עֵרוּי: (פב) וְאִם נְתָנוּהוּ בְּפֶסַח וְכוּ'. אֲפִלּוּ אִם הַכִּסּוּי (לה) הוּדַח הֵיטֵב שֶׁאֵין בּוֹ חֲשֶׁשׁ מִשּׁוּם חָמֵץ בְּעַיִן, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר, מִשּׁוּם זַעַת חָמֵץ הַבְּלוּעָה בְּתוֹכוֹ (לו) שֶׁיּוֹרֵד וּמִתְעָרֵב בְּהַתַּבְשִׁיל עַל יְדֵי הַהֶבֶל הָעוֹלֶה מֵהַתַּבְשִׁיל לְהַכִּסּוּי כְּשֶׁהוּא רוֹתֵחַ, וּבְפֶסַח אִסּוּרוֹ בְּמַשֶּׁהוּ. וְאִם נְתָנוּהָ בְּעֶרֶב פֶּסַח אַחַר שֵׁשׁ שָׁעוֹת, אָז אִם יֵשׁ שִׁשִּׁים בַּתַּבְשִׁיל נֶגֶד כָּל הַכִּסּוּי, מֻתָּר. וְכֵן אִם הַכִּסּוּי אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ מֵעַת שֶׁכִּסּוּ בּוֹ קְדֵרַת חָמֵץ, מֻתָּר (לז) בִּשְׁעַת הַדְּחָק לְכֻלֵּי עָלְמָא, דְּנוֹתֵן טַעַם לִפְגָם בְּעֶרֶב פֶּסַח מֻתָּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפֶסַח, אֲפִלּוּ אִם הוּא אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ, אָסוּר לְדַעַת (לח) הָרַמָ"א לְעֵיל בְּסִימָן תמ"ז סָעִיף י' בַּהַגָּ"ה: (פג) כָּל הַתַּבְשִׁיל. וְהַקְּדֵרָה: (פד) שֶׁזַּעַת הַכִּסּוּי וְכוּ'. וְאִם נִזְכַּר מִיָּד וֶהֱסִירוֹ מִן הַקְּדֵרָה וְרָאָה שֶׁהוּא יָבֵשׁ עֲדַיִן, שֶׁלֹּא הִתְחִיל לְהַזִּיעַ מֵחֹם הַתַּבְשִׁיל שֶׁבַּקְּדֵרָה, (לט) הֲרֵי הַתַּבְשִׁיל מֻתָּר בַּאֲכִילָה, וְגַם הַקְּדֵרָה מֻתֶּרֶת אַף שֶׁשְּׁנֵיהֶם רוֹתְחִים וְנָגַע אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ, שֶׁאֵין אִסּוּר יוֹצֵא מִכְּלִי לִכְלִי בְּלֹא רֹטֶב כִּדְאִיתָא בְּיוֹרֶה דֵעָה סִימָן (ק"ה) [צ"ג] (ס"א), אֲבָל אִם שָׁהָה הַכִּסּוּי מְעַט עַל הַקְּדֵרָה בְּעִנְיָן שֶׁיֵּשׁ לָחֹשׁ שֶׁמָּא כְּבָר הִתְחִיל צַד הַפְּנִימִי שֶׁל הַכִּסּוּי לְהַזִּיעַ עַד

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(פו) הוּא דַּעַת הָרֹא"שׁ בְּפֶרֶק כָּל שָׁעָה (סי' ז), וּלְדַעָה זוֹ חָשַׁשׁ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם): (פז) דְּאִם נֵימָא דְּעַל יְדֵי הַגְעָלָה אֵינָהּ מַפְלֶטֶת דֶּרֶךְ הַטְּלַאי כְּלָל, אִם כֵּן גַּם בְּפֶסַח לֹא יַפְלִיט בַּתַּבְשִׁיל: (פח) כֵּן מוּכָח מֵהַפְּרִי מְגָדִים (א"א ס"ק כז), וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"ז (סל"ח). וּבְחַיֵּי אָדָם (כלל קכה ס"י) מוּכָח שֶׁדַּעְתּוֹ דְּאַף בְּמָקוֹם שֶׁהַחֲשֶׁשׁ מִשּׁוּם בְּעַיִן, צָרִיךְ לְלַבֵּן עַד שֶׁיְּהוּ נִיצוֹצוֹת נִתָּזִין הֵימֶנּוּ, וּבַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) מַשְׁמַע כְּוָותֵיהּ: (פט) כִּי יָדוּעַ דַּעַת הַפְּרִי חָדָשׁ לִפְסֹק לְגַמְרֵי כְּהָרַשְׁבָּ"א (ח"א סי' שעא), וְכֵן הַגְּרַ"ז (שם) פָּסַק לְעִקַּר דִּינָא כְּוָותֵיהּ, דְּהוּא הַטַּעַם הָרִאשׁוֹן שֶׁכָּתַבְנוּ. וְכֵן בְּסֵפֶר מָגֵן אֶלֶף (סק"ח) פָּסַק גַּם כֵּן הָכִי, דְּתָמִיד דֵּי בְּלִבּוּן קַל. וּמִפְּרִי מְגָדִים (שם) נִרְאֶה שֶׁפָּסַק כְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם. וְעַל כָּל פָּנִים בְּאֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ דְּהוּא נוֹתֵן טַעַם לִפְגָם, נִרְאֶה דִּבְוַדַּאי יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל: (ל) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כז) בְּשֵׁם הָרְאֵ"מ (ח"א סי' מג), וְהִסְכִּים הַפְּרִי חָדָשׁ גַּם כֵּן לָזֶה מֵעִקַּר הַדִּין: (לא) פְּרִי חָדָשׁ, וְהוּבָא בָּאַחֲרוֹנִים: (לב) פְּרִי מְגָדִים (שם), וְעַיֵּן שָׁם עוֹד לְעִנְיָן כְּלִי הַצָּרִיךְ לִבּוּן: (לג) אַחֲרוֹנִים: יד (לד) פְּרִי חָדָשׁ בְּשֵׁם הָרוֹקֵחַ (סי' רנד): (לה) בַּ"ח (סי"ג) וּפָשׁוּט: (לו) וְכָל שֶׁכֵּן בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לָחֹשׁ שֶׁעַל יְדֵי הָרְתִיחָה נָגַע הַתַּבְשִׁיל בַּכִּסּוּי הַמְחֻמָּץ, בְּוַדַּאי אָסוּר [רוֹקֵחַ בְּסִימָן ר"צ]: (לז) הַיְינוּ לְדַעַת הָרַמָ"א בְּיוֹרֶה דֵעָה סִימָן צ"ג (ס"א), דִּבְלֹא שְׁעַת הַדְּחָק, יֵשׁ מַחְמִירִין בְּכִסּוּי אֲפִלּוּ אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ: (לח) דִּלְדַעַת הַמְחַבֵּר שָׁם, עַל כָּרְחֲךָ מֵיְירֵי הַמְחַבֵּר בְּעִנְיָנֵנוּ כְּשֶׁהַכִּסּוּי הוּא בֶּן יוֹמוֹ, אוֹ בְּשֶׁאֵינוֹ הוּדַח וְיֵשׁ לָחֹשׁ לְחָמֵץ בְּעַיִן שֶׁעָלָיו [הַבַּ"ח (שם) וּפְרִי חָדָשׁ וְהַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"כ) וּנְהַר שָׁלוֹם (ס"ק יא)]: (לט) אֵלִיָּה זוּטָא (ס"ק טז) וְהַגְּרַ"ז (סמ"א). אַף דְּהָעוֹלַת שַׁבָּת (ס"ק יד) לֹא בְּרִירָא לֵיהּ בָּזֶה, מִכָּל מָקוֹם מִסְתַּבֵּר כְּוָותֵיהוּ, וּבִפְרָט כְּשֶׁהַכִּסּוּי אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הַחֲרָרָה כְּשֶׁנֶּאֱפֵית עַל הַכִּירָה, (פה) צָרִיךְ לִבּוּן: **טז** (פו) [ד]מְדוֹכָה מֻתֶּרֶת בְּהַגְעָלָה. (פז) [ה]וְאִם הִיא גְּדוֹלָה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַכְנִיסָהּ בְּיוֹרָה, מֵשִׂים בָּהּ מַיִם רוֹתְחִים וּמַכְנִיס בְּתוֹכָהּ אֶבֶן רוֹתַחַת וְעוֹלָה הָרְתִיחָה (פח) בְּכָל שְׂפָתָהּ, * דְּכָל כְּהַאי גַּוְנָא הָוֵי הַגְעָלָה דִּכְלִי רִאשׁוֹן. הַגָּהּ: וְיֵשׁ מַחְמִירִין (פט) לְלַבֵּן הַמְּדוֹכָה (טור יורה דעה (סי׳ קכא) בשם רבי יואל ותשובת רשב״א (ח״א סי׳ תקנ) וטור (כאן) בשם רש״י ורבינו תם)*), אַךְ בְּלִבּוּן כָּל דְּהוּ דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׂרֹף עָלָיו קַשׁ מִבַּחוּץ, סַגִּי (דברי עצמו). וְנוֹהֲגִין (לד) (צ) לְלַבְּנוֹ לְכַתְּחִלָּה, מִיהוּ סַגִּי לֵיהּ בְּהַגְעָלָה אִם אֵין בּוֹ גֻּמּוֹת (מהרי״ל (הל׳ הגעלה)). וְאִם הַמְּדוֹכָה שֶׁל עֵץ, יֵשׁ לְקַלְּפוֹ בִּכְלִי אֻמָּנוּת, דְּחָיְשִׁינַן לְגֻמּוֹת, (צא) וּלְהַגְעִילוֹ אַחַר כָּךְ (הגהות מיימוני פרק ה׳): **יז** [ו]הַדַּף שֶׁעוֹרְכִים עָלָיו (צב) כָּל הַשָּׁנָה, וְכֵן [ז]עֲרֵבָה שֶׁלָּשִׁין בָּהּ, (צג) * צְרִיכִים הַגְעָלָה. הַגָּהּ: וְלֹא מְהַנֵּי בָּהּ קִלּוּף בִּכְלִי אֻמָּנוּת.

ד טור בְּשֵׁם רִ״י (הובא ברא״ש) וְרֹא״שׁ (סי׳ ט). ה רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ה ח״ב), וְכֵן כָּתַב בְּהַגָּהוֹת מַיְמוֹנִי פֶּרֶק (ב׳) [ה׳] (הכ״ו אות ח). ו טור, וְכֵן כָּתַב הַגָּהוֹת מַיְמוֹנִי בְּפֶרֶק ה׳. ז בִּגְמָרָא דִּפְסָחִים ל׳ (ע״ב).

*) הג״ה זו של הרמ״א מ׳ויש מחמירין׳ עד ׳אם אין בו גומות׳ בדפוס ראשון של הרמ״א (קרקא של״ח) נדפסה רק כאן בסעיף זה, והיה כתוב ויש מחמירין ללבן ׳המחבת׳ ולא המדוכה, ובדפוסים המאוחרים העתיקו הג״ה זו לסעיף י״א ששם מיירי מדין מחבת (וכ״כ המג״א ס״ק כג), וכאן שינו תיבת ׳מחבת׳ ל׳מדוכה׳ (וכ״כ הט״ז ס״ק יט) שכאן מיירי מדין מדוכה, והמ״מ, חלקו הראשון - טור יו״ד בשם רבנו יואל ותשו׳ הרשב״א, שייך לדין מחבת, וחלקו האחרון - טור בשם רש״י ור״ת, שייך לדין מדוכה (וכ״ה במ״מ שבעולת תמיד).

בַּאֵר הֵיטֵב

כְּדַעַת הַנּוֹהֲגִים לְאִסּוּר בְּכִסּוּי אַף שֶׁאֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ [אוֹ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת בֶּן יוֹמוֹ], כַּמְבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵעָה סוֹף סִימָן צ״ג: **טז** (לד) **לְלַבְּנוֹ.** וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּבַמְּדִינוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁלְּעוֹלָם אֵין דָּכִין בָּהֶם חָמֵץ רַק כַּרְכֹּם וְנֶעגְלִי״ךְ, לָכֵן דַּי בְּהַגְעָלָה, וּמִכָּל מָקוֹם טוֹב עַיֵּן מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ו) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם שׁוּ״ת זֶרַע אֱמֶת (סי׳ נג), יוֹרֶה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ טְלַאי וְלֹא הָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁין בְּחָמֵץ בְּעַיִן רַק לְהַרְתִּיחַ בְּתוֹכָהּ כֵּלִים חֲמוּצִין בְּאֵפֶר וּמַיִם שֶׁקּוֹרִין לוי״ג, מֻתָּר לְהַגְעִיל בְּתוֹכָהּ קֹדֶם זְמַן אִסּוּרוֹ, וְעַל כָּל פָּנִים בְּלִבּוּן קַל בִּמְקוֹם הַטְּלַאי שֶׁהַקַּשׁ נִשְׂרָף עָלָיו סַגִּי, עַיֵּן שָׁם:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

אַלְפַנְדָּרִי זַ״ל, וְעַיֵּן לְקַמָּן סָעִיף קָטָן נ׳. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר בֵּית אֶפְרַיִם עַל טְרַפּוֹת בְּקוּנְטְרֵס הָרְאָיוֹת סִימָן י״ט שֶׁכָּתַבְתִּי בְּעִנְיָן זֶה בְּאֹרֶךְ בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת בִּכְתֻבּוֹת (קז: ד״ה הני) וּבַעֲבוֹדָה זָרָה (לג: ד״ה קוניא), וּבְדִבְרֵי הַפַּיָּט (יוצר לשבת הגדול המתחיל אדיר דר) שֶׁהֵבִיא הָאֲגֻדָּה (כתובות סי׳ קנט), וְשָׁם בֵּאַרְתִּי כַּוָּנַת הָרְאֵ״מ בִּתְשׁוּבָה (סי׳ מג) לְיַשֵּׁב מַה שֶּׁהִקְשָׁה עָלָיו הַפְּרִי חָדָשׁ כָּאן. וּבְעִנְיַן טְלַאי,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁהָיָה יָד סוֹלֶדֶת בְּזֵעָה זוֹ, הֲרֵי הַתַּבְשִׁיל וְהַקְּדָרָה אֲסוּרִין: **טו** (פה) **צָרִיךְ לִבּוּן.** לְפִי שֶׁבְּרֹב הַפְּעָמִים נוֹגֵעַ הַכִּסּוּי בְּגוּף הַחֲרָרָה שֶׁתַּחְתָּיו וּבוֹלֵעַ מִמֶּנָּה טַעַם הֶחָמֵץ שֶׁלֹּא עַל יְדֵי מַשְׁקֶה אֶלָּא עַל יְדֵי חֹם הָאֵשׁ. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (א״א סק״ל) דְּלִבּוּן זֶה (ק) לֹא מְהַנֵּי לִבּוּן קַל, אֶלָּא עַד שֶׁיְּהֵא נִיצוֹצוֹת נִתָּזִין הֵימֶנּוּ: **טז** (פו) **מְדוֹכָה.** בֵּין שֶׁל עֵץ (קא) בֵּין שֶׁל אֶבֶן וּמַתָּכוֹת, וְהָיוּ רְגִילִין לָדוּךְ בְּתוֹכוֹ שׁוּמִים וּדְבָרִים חֲרִיפִים עִם פֵּרוּרֵי לֶחֶם, וְהוּא דָּמֵי לְבֵית שְׂאוֹר וּבֵית חֲרֹסֶת הַמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסָעִיף כ״ב, (קג) וְהַמְחַבֵּר אָזֵיל לְטַעֲמֵיהּ דְּפָסַק שָׁם דְּגַם לְבֵית שְׂאוֹר מְהַנֵּי הַגְעָלָה: (פז) **וְאִם הִיא גְּדוֹלָה וְכוּ׳.** דְּבִקְטַנָּה שֶׁאֶפְשָׁר לְהַכְנִיסָהּ לְתוֹךְ יוֹרָה, אֵין לְהָקֵל לְהַגְעִילָהּ בְּאֹפֶן כָּזֶה, דְּיֵשׁ פּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִין דְּאַף עַל יְדֵי אֲבָנִים לֹא מִקְּרֵי הַגְעָלָה בִּכְלִי רִאשׁוֹן אֶלָּא עֵרוּי: (פח) **בְּכָל שְׂפָתָהּ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁיַּעֲלוּ הַמַּיִם גַּם עַל עֳבִי שְׂפָתָהּ מִלְמַעְלָה: (פט) **לְלַבֵּן הַמְּדוֹכָה.** סְבִירָא לְהוּ (קג) דְּגַם בְּבֵית שְׂאוֹר לֹא מְהַנֵּי הַגְעָלָה אֶלָּא לִבּוּן. (קד) וְכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּדַוְקָא לְעִנְיַן חָמֵץ בְּפֶסַח, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה בִּמְדוֹכָה שֶׁל אִסּוּר, שֶׁאֵין חֲשָׁשׁ רַק מִשַּׁמְנוּנִית שֶׁל אִסּוּר, וְאֵין דֶּרֶךְ לָדוּךְ הַשַּׁמְנוּנִית עִם דְּבָרִים הַחֲרִיפִים, עַל כֵּן סַגִּי בְּהַגְעָלָה לְכֻלֵּי עָלְמָא: (צ) **לְלַבְּנוֹ לְכַתְּחִלָּה, מִיהוּ סַגִּי לֵיהּ וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּמִן הַדִּין סַגִּי לֵיהּ בְּהַגְעָלָה לְבַד כַּדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה, אַךְ הַמִּנְהָג לְלַבְּנוֹ (עַד שֶׁקַּשׁ וְכוּ׳), וְעַל כֵּן בְּמָקוֹם דְּאִי אֶפְשָׁר בְּלִבּוּן, כְּגוֹן בִּכְלִי עֵץ, סַגִּי בְּהַגְעָלָה אִם הוּא חָלָק שֶׁאֵין בּוֹ גֻּמּוֹת. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, דִּמְדוֹכוֹת קְטַנּוֹת שֶׁלָּנוּ, שֶׁלְּעוֹלָם אֵין דָּכִין בָּהֶם חָמֵץ רַק כַּרְכֹּם וְנֶעגְעֶלֶי״ךְ, אוֹ בְּרֵחַיִם שֶׁל פִּלְפְּלִין שֶׁלָּנוּ, דַּי בְּהַגְעָלָה לְכַתְּחִלָּה אֲפִלּוּ בְּשֶׁל מַתָּכוֹת. וּמִכָּל מָקוֹם הַגְעָלָה צְרִיכָה, דְּשֶׁמָּא בָּא לְתוֹכָהּ פַּעַם אַחַת חָמֵץ מַשֶּׁהוּ, וְנִבְלַע בְּתוֹכָהּ עַל יְדֵי חֲרִיפוּת הַבְּשָׂמִים שֶׁדָּכוּ בָּהּ אַחַר כָּךְ. (קה) וּמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר לְהַגְעִיל וְלָדוּךְ הַכֹּל קֹדֶם יוֹם טוֹב. וּבְדִיעֲבַד אֲפִלּוּ אִם לֹא הִגְעִיל כְּלָל, וְדָכוּ בְּתוֹכוֹ תְּבָלִין בְּיוֹם טוֹב וְנָתְנוּ בְּתוֹךְ הַתַּבְשִׁיל, מְצַדְּדִים (קו) הָאַחֲרוֹנִים לְהַתִּיר הַתַּבְשִׁיל, וּבִפְרָט אִם הוּא (קז) אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ, בְּוַדַּאי אֵין לְהַחְמִיר בְּדִיעֲבַד מִסְּפֵקָא שֶׁמָּא נִתְעָרֵב פֵּרוּר חָמֵץ בַּבְּשָׂמִים שֶׁדָּכוּ בּוֹ, אוֹ שֶׁחָתְכוּ הַזַּנְגְּוִיל וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בְּסַכִּין שֶׁל חָמֵץ, דְּלֹא מַחְזְקִינַן אִסּוּר מִסְּפֵקָא. וְכָל זֶה בִּמְדוֹכָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ רַק חֲשָׁשׁ מִבְּלִיעַת מְעַט חָמֵץ, אֲבָל בְּהַאק מֶעסֶע״ר שֶׁיָּדוּעַ שֶׁחוֹתְכִין הַבְּצָלִים בְּסַכִּין שֶׁל חָמֵץ וּמַנִּיחִים אוֹתוֹ בַּבָּשָׂר, וּמְחַתְּכִין בְּהַאק מֶעסֶע״ר הַבָּשָׂר דַּק דַּק, יֵשׁ לוֹמַר דְּאַף בְּדִיעֲבַד אָסוּר [חַיֵּי אָדָם (כלל קכה סי״א)]. וְאָכֵן כְּפִי שֶׁנּוֹהֲגִין שֶׁנּוֹתְנִין גַּם חֲתִיכַת פַּת חִטִּים עִם הַבְּצָלִים וְחוֹתְכִין הַכֹּל יַחַד דַּק דַּק, אִם כֵּן הָוֵי בָּלוּעַ מֵחָמֵץ מַמָּשׁ בְּיַחַד עִם חֲרִיפוּת הַבְּצָלִים, בְּוַדַּאי אֵין לְהָקֵל בָּזֶה. כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לא), יֵשׁ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לַחְתֹּךְ הַזַּנְגְּוִיל רַק בְּסַכִּין חָדָשׁ, וְאוֹתָן שֶׁאֵינָן זְהִירִין בָּזֶה, יוֹצֵא קִלְקוּל מִזֶּה, שֶׁחוֹתְכִין זַנְגְּוִיל [שֶׁהוּא דָּבָר חָרִיף] בְּסַכִּין שֶׁל בָּשָׂר וְדָכִין אוֹתוֹ בִּמְדוֹכָה, וְנִמְצָא הַמְּדוֹכָה בָּלוּעַ מִבָּשָׂר, וְאַחַר כָּךְ דָּכִין בְּתוֹכוֹ בְּשָׂמִים וְאוֹכְלִים בְּחָלָב: (צא) **וּלְהַגְעִילוֹ אַחַר כָּךְ.** דְּהַקִּלּוּף לְבַד אֵינוֹ מוֹעִיל, מִשּׁוּם דְּהַבְּלִיעָה הוּא מֵעֵבֶר לְעֵבֶר, וְאֵינוֹ יוֹצֵא אֶלָּא עַל יְדֵי הַגְעָלָה: **יז** (צב) **כָּל הַשָּׁנָה וְכֵן עֲרֵבָה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, גַּם כֵּן כָּל הַשָּׁנָה, אֲבָל אִם לִפְרָקִים, (קח) דַּי לָהֶם הַהֶכְשֵׁר בְּעֵרוּי רוֹתְחִין: (צג) **צְרִיכִין הַגְעָלָה.** דְּמַשְׁהִין הָעִסּוֹת עֲלֵיהֶן עַד שֶׁיַּחֲמִיץ, וְדָמֵי לְבֵית שְׂאוֹר. (קט) וְאִם גְּדוֹלִים הֵם שֶׁאֵין יָכוֹל לְהַכְנִיסָן בְּתוֹךְ כְּלִי, יְלַבֵּן אֲבָנִים וִישִׂימֵם עֲלֵיהֶם

בֵּאוּר הֲלָכָה

טז * **דְּכָל כְּהַאי גַּוְנָא הָוֵי הַגְעָלָה דִּכְלִי רִאשׁוֹן. הַפְּרִי חָדָשׁ הָאֱרִיךְ בָּזֶה דְּלֹא הָוֵי כִּכְלִי רִאשׁוֹן מַמָּשׁ, וְלֹא מְהַנֵּי זֶה בְּדָבָר שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עַל הָאֵשׁ בִּכְלִי רִאשׁוֹן מַמָּשׁ,** דְּעִקַּר עֵצָה שֶׁל שִׂימַת אֲבָנִים לֹא מְהַנֵּי אֶלָּא לְהַעֲלוֹת הָרְתִיחָה לְמַעְלָה, אֲבָל דַּוְקָא בִּכְלִי שֶׁתַּשְׁמִישָׁהּ עַל יְדֵי עֵרוּי וְלֹא בִּכְלִי שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְלִי רִאשׁוֹן, **וּמַסִּיק דְּאֶפְשָׁר דְּלֹא כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים זֶה אֶלָּא כָּאן גַּבֵּי מְדוּכָה וְכֵן לְעֵיל בְּסָעִיף ו׳ בִּקְעָרוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁרֹב תַּשְׁמִישָׁן עַל יְדֵי עֵרוּי מִכְּלִי רִאשׁוֹן וְכָל כְּהַאי גַּוְנָא.** וְכִדְבָרָיו כָּתַב גַּם הָאֵלִיָּה רַבָּה בְּסָעִיף ו׳ (ס״ק יט) בְּשֵׁם הַבַּ״ח (ס״ח), **וְעַיֵּן שָׁם** (משנ״ב ס״ק נא) **שֶׁכָּתַבְתִּי דְּאֵין כְּדַאי לְהַתִּיר אֶלָּא בְּאֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ, עַיֵּן שָׁם:**

יז * **צְרִיכִים הַגְעָלָה.** הַיְנוּ מֵעִקַּר הַדִּין, אֲבָל כְּבָר כָּתַב הַמְחַבֵּר לְעֵיל בְּסִימָן תמ״ב (סי״א) דְּאֵין לִסְמֹךְ עַל מַה שֶּׁמְּנַקִּין אוֹתָן וְרוֹחֲצִין אוֹתָן בְּחַמִּין, וְהַיְנוּ מִצַּד הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר [בַּ״ח לְעֵיל בְּסִימָן תמ״ב (סט״ו), וְכֵן כָּתַב הַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (ס״ק כב), וְהוֹסִיף דְּזֶהוּ שֶׁכִּוֵּן הָרַמָ״א בַּהַגָּ״הּ]. וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם כָּתַב שָׁם (ס״ק טז), דְּהָתָם מַיְירֵי כְּשֶׁהָעֲרֵבָה עֲשׂוּיָה מִנְּסָרִים הַרְבֵּה, וּמִשּׁוּם דְּאִי אֶפְשָׁר לְנַקּוֹת שָׁם בֵּין הַסְּדָקִין, וְכָאן מַיְירֵי הַטּוּר וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּשֶׁנַּעֲשָׂה מֵחֲתִיכָה אַחַת, וּלְפִי זֶה מֵהָרַמָ״א שֶׁסִּיֵּם ׳וּכְבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל׳ וְכוּ׳, מַשְׁמַע דְּמַיְירֵי בַּחֲדָא גַּוְנָי, וְעַל כָּרְחֲךָ דְּצָרִיךְ לְתֵרוּצוֹ שֶׁל הַבַּ״ח וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי הַנַּ״ל. וְהִנֵּה הָאֵלִיָּה רַבָּה הִסְכִּים שָׁם (ס״ק יט) לְדִינָא לְתֵרוּצוֹ שֶׁל הַמָּגֵן אַבְרָהָם, דִּבְנַעֲשָׂה מֵחֲתִיכָה אַחַת מֻתָּר לְהַשְׁהוֹת אַחַר שֶׁנִּקְּרוּ אוֹתוֹ הֵיטֵב, וּמִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּפֶסַח הֶחֱמִיר לְכַתְּחִלָּה אֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁהִגְעִילוֹ, וּלְדִידֵיהּ דִּינוֹ שֶׁל הָרַמָ״א כָּאן הוּא אֲפִלּוּ בְּשֶׁנַּעֲשָׂה מֵחֲתִיכָה אַחַת. וְכֵן לְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (כאן ס״ק לג) שֶׁכָּתַב דְּטַעַם הַמִּנְהָג הוּא מִשּׁוּם דְּנוֹהֲגִין כְּהַךְ דֵּעָה דִּסְבִירָא לֵיהּ דִּלְבֵית שְׂאוֹר לֹא מְהַנֵּי הַגְעָלָה, פְּשִׁיטָא דַּאֲפִלּוּ מֵחֲתִיכָה אַחַת, דַּהֲגַם דְּאֶפְשָׁר לְנַקְּרָהּ יָפֶה עַל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

טו (ק) **וְיֵשׁ לְעַיֵּן אִם הָיָה אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ, אֶפְשָׁר אַף דַּאֲנַן נוֹהֲגִין לְהַחְמִיר בְּאֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ, אוּלַי נוּכַל לְצָרֵף לָזֶה דַּעַת הַפּוֹסְקִים דְּחָמֵץ מִקְּרֵי הֶתֵּירָא בָּלַע, וְסַגִּי הַגְעָלָה אַף בְּמָקוֹם דְּצָרִיךְ לִבּוּן, וּמִמֵּילָא מְהַנֵּי לִבּוּן קַל. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי מֵעִנְיָן זֶה בְּאֵשֶׁל אַבְרָהָם אוֹת י״א, וּמוּכָח שָׁם דִּבְלָאו הֶפְסֵד מְרֻבֶּה אֵין לְהָקֵל אַף בְּדִיעֲבַד:** **טז** (קא) פּוֹסְקִים: (קב) הַגְּרָ״א וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (קג) אַחֲרוֹנִים: (קד) חֹק יַעֲקֹב (ס״ק מז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (קה) בַּ״ח (סי״ד) וְטַ״ז (ס״ק יט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (קו) הַחֹק יַעֲקֹב (ס״ק מח) וְהַגְּרַ״ז (סמ״ו) וְהַחַיֵּי אָדָם (כלל קכה סי״א): (קז) דְּאַף שֶׁהָאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק לג) מְפַקְפֵּק קְצָת עַל דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לא) בָּזֶה, מִכָּל מָקוֹם בְּאֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ דִּבְלָאו הָכִי יֵשׁ דֵּעוֹת בְּיוֹרֶה דֵעָה סִימָן צ״ו (ס״ג) אֲפִלּוּ בְּדָבָר חָרִיף אִם הוּא אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ לְהָקֵל בְּנוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם, וּבְעִנְיָנֵנוּ גַּם כֵּן עוֹד סָפֵק אִם הָיָה כְּלָל מַשֶּׁהוּ חָמֵץ, אֵין לְהַחְמִיר: **יז** (קח) אַחֲרוֹנִים. **וְזֶהוּ מִדִּינָא, אֲבָל הַמִּנְהָג לְהַחְמִיר בְּכָל גַּוְנֵי,** וְכִדְכָתְבִינַן לְקַמֵּיהּ [הַגְּרָ״א בְּשֵׁם הַמָּרְדְּכַי] (סי׳ תקסה): (קט) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה הדף):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah